

Funded by
the European Union

DORACAK PËR DIZAJNET INDUSTRIALE

IPRproject
Intellectual Property Rights Project

A project implemented by:

Pjesa e I –rë: Konceptet kyçe	2
1. Çfarë është dizajni industrial?	2
2. Përse janë të dobishëm për biznesin tuaj dizajnet industrial?	5
3. Kohëzgjatja e dizajnit industrial	7
Pjesa e II-të: Validiteti	7
1. Kërkesat ligjore	7
2. Praktikrat më të mira lidhur me dizajnet industrial	9
3. Dizajnet industrial në industrinë e modës	9
Pjesa e III-të: Mbrojtja	10
1. Mbrojtja e dizajneve industrial në Kosovë	10
2. Mbrojtja e dizajneve industrial jashtë vendit	13
Pjesa e IV-të: Korniza ligjore	18
1. Ligji	18
2. Legjislacioni sekondar	18
Pjesa e V-të: Komercializimi dhe zbatimi i dizajneve industrial	19
1. Komercializimi i dizajneve industrial	19
2. Shkeljet e dizajneve industrial dhe mjetet juridike	20
Pjesa e VI-të: Mjetet e fundit	22
1. Marrja e ndihmës/ kontaktet	22
2. Faqet e dobishme të internetit	22

Qëllimi i këtij Doracaku:

Objektivi i përgjithshëm i këtij Doracaku është që të rrisë ndërgjegjësimin e bartësve të të drejtave dhe popullatës në përgjithësi për rëndësinë e Dizajnit Industrial për zhvillimin dhe rritjen e biznesit të tyre.

Pjesa e I-rë

Konceptet kyçe

Çfarë është dizajni industrial?

Neni 3.1.4 i Ligjit të Kosovës për Dizajnin Industrial (Ligji Nr. 05 / L-058) përcakton “dizajnin” si “dukja e tërësisë apo e një pjese të produktit, e cila rezulton nga karakteristikat e produktit, në veçanti nga forma, ngjyrat, vijat, konturat, tekstura ose materiali i vet produktit ose zbukurimet e tij”. Në terma të thjeshta, dizajnin industrial mund të kuptohet si formë dekorative (ose pamjen vizuale) të produkteve.

Në ditët e sotme, mjedisi i biznesit, i karakterizuar nga një konkurrencë e ashpër në mbarë botën, një nga elementët kryesorë që mund të ndihmojë produktet tuaja të ngrihen në treg dhe të vërehen dhe blihen nga klientët, është të investoni kohë dhe burime për t'i bërë ato... më të bukura. Rezultati i këtyre përpjekjeve për t'i bërë produktet tuaja më tërheqës nga ana estetike mund të mbrohet në mënyrë efektive nga modelet industriale.

Vështirësi që biznesmenët mund të hasin në marrjen e produkteve të tyre dhe paketimin e tyre më të bukur është se ... siç thotë një proverb i njohur i vjetër: “bukuria është në sytë e publikut”. Kjo do të thotë që perceptimi i asaj që cka është bukur (ose jo) ndryshon nga vendi në vend, nga kultura në kulturë dhe me kohën. Modat shkojnë në trende: ajo që është tërheqëse sot mund të vjetërohet nesër. Detyra më sfiduese për biznesmenët është me të vërtetë të parashikojnë trendet dhe të kuptojnë se çfarë do të konsiderohet e bukur nga një pjesë e madhe e publikut përkatës në tregun vendor dhe jashtëm në vitet e ardhshme. Kjo kërkon investim për të parashikuar shijet e tanishme dhe të ardhshme konsumatorëve, të krijimtari të mjaftueshme dhe ... me ndihmën e ekspertëve me ekspertizë të veçantë në këtë fushë.

DIZAJNIMET INDUSTRIALE mbrojnë formën zbuluese të produkteve tuaja dhe paketimit të tyre

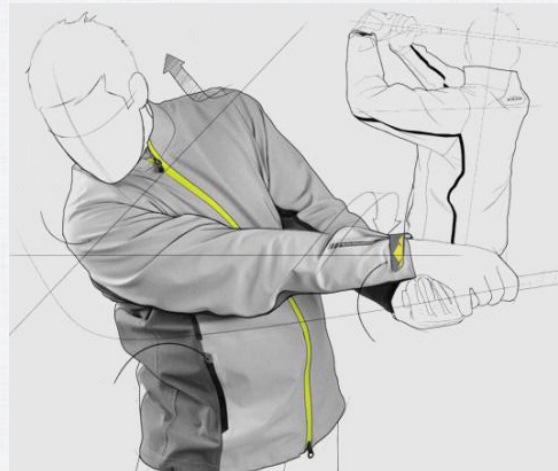
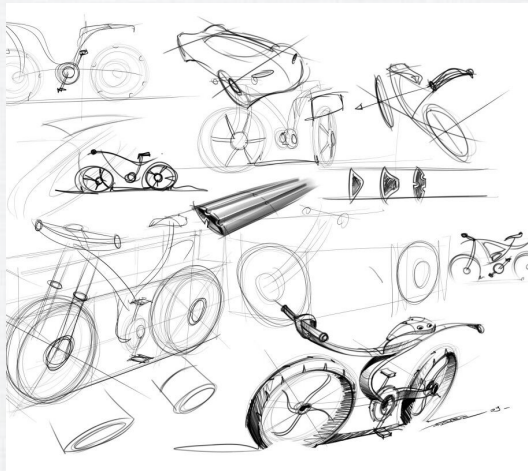
DIZAJNIMET INDUSTRIALE nuk mbrojnë:

- Emrin e produktit / zbulimit tuaj
- Zbulimet dhe zgjidhjet inovative.

Siç sugjerohet nga termi “industrial”, ky lloj i mbrojtjes është i përshtatshëm për të mbrojtur dizajnimin, formën, pamjen vizuale të produkteve e të industrisë apo artizanat, që mund të jetë prodhuar, të paktën potencialisht, në një shkallë të madhe (në anën tjetër, thjeshtë “dizajnimi” do të mbrohet me të drejtën e autorit).

Dizajnet industriale mund të jenë tre-dimensionale (p.sh: forma e produkteve të modës, mobilje, automjetet, paketimin e produkteve, etj) ose dy-dimensionale (të tilla si modele, linjat, ngjyrat, struktura për një product të caktuar). Me anë të shembujve:

Shembuj të dizajneve industriale tre-dimensionale:

Shembuj të dizajneve industriale shumë-dimensionale:

Ashtu si të gjitha të drejtat e tjera të PI-së, edhe Dizajni Industrial rregullohen nga “parimi i territorialitetit”. Kjo do të thotë që ato gëzojnë mbrojtje në një shtet të caktuar vetëm nëse janë regjistruar dhe paraqitur siç duhet atje. Nëse nuk ndodh kështu, termi do të merret në konsideratë në domenin publik, dhe si i tillë, ai mund të përvetësohet ose kopjohet nga çdokush.

Kompanitë dhe individët inovativ dhe kreativ mund të zotërojnë disa dizajne industrial, në forma të ndryshme që ata kanë krijuar. Lajmi i shkëlqyeshëm është se çdo depozitë e dizajnit industrial mund të mbulojë deri në 100 dizajne ose modele, me kusht që të gjitha të bien në të njëjtën klasë të Klasifikimit Locarno.

Në mënyrë që të regjistroni dhe mbronin një dizajn industrial është e këshillueshme që të mbështeteni në ndihmën e një eksperti (një IP ekspert ose agjent). Ky doracak nuk ka për qëllim të ju transformoj në një IP agjent ose avokat, por thjesht për të ju provuar me njohuri të mjaftueshme për të marrë hapat e nevojshëm për të vendosur nëse, kur dhe si për të mbrojtur format tuaja krijuese, dhe për të shmangur probleme të mëdha (si p.sh., përdorimi i dizajnit industrial të mbrojtur pa autorizim).

Është e rëndësishme të mbani mend se, siç u përmend më lart, dizajni industrial mbron vetëm pamjen zbukuruese të një produkti dhe jo:

- emrin e tij: kjo duhet të mbrohet veçmas si markë tregtare (shih Doracakun për Markat Tregtare).
- tiparet e tij teknike: të cilat duhet të mbrohen, nëse ka ndonjë gjë, përmes patentave (shih Doracakun për Patentat).

Pse Dizajnet Industriale janë të dobishme për biznesin tuaj?

Përparësia më e rëndësishme e një dizajni industrial është, dukshëm, kapaciteti i tij për të rënë në sytë e konsumatorëve dhe për të fituar zemrën e tyre, duke e bërë produktin tuaj të qëndron në mesin e shumë në treg dhe që i përkasin konkurrentët e juaj. Dizajni industrial është një tjetër mjet kyç i çdo strategjie të markes, duke rritur vlerën tregtare të produkteve tuaja dhe promovimin e komercializimit të tyre. Në këtë rast, faktori dallues i produkteve tuaja është...bukuria (për sa i përket formave, modelit, ngjyrave), ose ajo e paketimit të tyre.

Në ditët e sotme, duke konkuruar vetëm karakteristikat teknike dhe çmimin nuk është e mjaftueshme. Paraqitja vizuale e produkteve paguan një rol vendimtar në përcaktimin e zgjedhjeve të konsumatorëve.

Mbrojtja e modeleve tuaja, formave dhe dizajneve për produktet tuaja ose paketimin e tyre përmes dizajnit industrial sjell një avantazh themelor për biznesin tuaj: Dizajni industrial, në qoftë se është paraqitur dhe mbrojtur, japin të drejta ekskluzive mbi atë formë të veçantë të produkteve. Siç thuhet në nenin 17 të Ligjit të Dizajnit Industrial, kjo do të thotë, në praktikë, që:

- Ju do të jeni i vetmi në vendin tënd (ose në çdo vend ku paraqet dizajnin tënd) që do të jetë në gjendje të përdorë atë formë specifike të produkteve.
- Ju do të keni të drejtë të parandaloni palët e treta, që nuk kanë autorizimin tuaj, nga prodhimi ose shitja e mallrave që përfshijnë dizajnin industrial tuajin të mbrojtur.
- Ju do të jeni në gjendje për të kthyer investimin tuaj për të zhvilluar dhe për të mbrojtur modelin/formën e veçantë tërheqëse, duke licencuar dizajnin tuaj kundrejt pagesës së honorareve.

Ashtu si të gjitha të drejtat e tjera të IP-së, të drejtat e Dizajnit Industrial janë territoriale nga natyra. Kjo nënkupton që, nëse planifikoni të eksportoni produktet tuaja në një vend të ri, duke përfshirë format dhe paraqitjet tuaja të vlefshme, sigurohuni që të mbronni më parë dizajnin tuaj industrial dhe të jeni në përputhje me të gjitha kërkesat e parashikuara nga ligji në fjalë i vendit. Me fjalë të tjera, dizajni industrial i regjistruar në Kosovë, nuk do të gëzojë mbrojtje në vendet e tjera, përveç nëse është regjistruar siç duhet atje. Ky është i ashtuquajti “ parimi i territorialitetit”.

Në secilin vend, dizajnet tuaja industriale do të mbrohen nga ligji i vendit dhe do të trajtohen, për të gjitha synimet dhe qëllimet, si e drejtë kombëtare (me fjalë të tjera, nuk do të jetë i mundur asnjë lloj diskriminimi vetëm se jeni i huaj).

Më në fund, saktësisht të gjitha IPR-të e tjera, Dizajnet Industriale përfaqësojnë një pasuri të frikshme biznesi që:

- Rrit vlerën e përgjithshme të ndërmarrjes tuaj;
- Ju lejon t'i përdorni ato si kolateral për të marrë para hua nga një bankë; dhe mund të përdoret si peng (shih nenin 23);
- Rritni të ardhurat tuaja duke licensuar dizajnin tuaj për palët e treta në vendet e tjera

Anasjelltas, nëse doni të përdorni një model, formë, dizajn ose që mbrohet nga një dizajn industrial në vendin tuaj, sigurohuni që ta bëni vetëm nëse keni autorizimin e pronarit legjitim të dizajnit industrial. Përndryshe, ju do të jeni në shkelje të drejtave ekskluzive të dizajnit industrial dhe ju mund të shkoni në gjykatë dhe sanksionoheni në përputhje me rrethanat: kujdes!

DIZANJET INDUSTRIALE janë shumë të dobishme për ju dhe biznesin tuaj: ju keni të drejta ekskluzive në dizajn të veçantë (modelin, formën).

KUJDES mos shkelni dizajnin industrial të konkurrentëve tuaj!

Kohëzgjatja e të drejtave të Dizajnit Industrial

Siç përcaktohet në nenin 48 e ligjit të Kosovës për Dizajnin Industrial, Dizajnet Industriale janë të mbrojtura për një periudhë prej 5 vjetësh nga data e depozitimit. Kjo kohëzgjatje mund të rinovohet për katër herë, deri në maksimum 25 vjet në total. Në fund të kësaj periudhe 25 vjeçare, dizajnet bien në domenin publik dhe nuk mund të rinovohet.

Nëse tarifat e rinovimit nuk paguhen në fund të çdo periudhe 5-vjeçare, Dizajni Industrial do të bjerë në domenin publik në fund të periudhës së fundit për të cilën ishte mbrojtur.

Pjesa e II-të

Vlefshmëria e Dizajnit Industrial

Në mënyrë që të mbrohet në Kosovë, një Dizajn Industrial duhet të dorëzohet dhe regjistrohet në Agjencinë për Pronësi Industriale të Kosovës (API). Dizajni Industrial do të regjistrohen vetëm nëse ata janë në përputhje me kërkesat ligjore të parapara me ligjin për Dizajnin Industrial (dhe veçanërisht nga neni 5 deri në 10) dhe që përshkruhen më poshtë.

Kërkesat ligjore për vlefshmërinë e një dizajni industrial në Kosovë

IPër të qenë në gjendje të sigurojmë mbrojtje të Dizajnit Industrial në Kosovë, një model, formë ose dizajn duhet të:

1. E re: një formë e veçantë është e re nëse nuk është zbuluar në publik, kudo në botë, nga botimi, shfaqja ose thjesht e përdorur në ndonjë mënyrë tjetër, para datës së regjistrimit. Nëse dëshironi të zbuloni nëse një dizajn i veçantë është i ri apo jo, duhet të kryeni një kërkim të rrisë. Siç përcaktohet në nenin 39 të Ligjit, një kërkesë e një pale të interesuar dhe pas pagesës së tarifës së kërkuar, API mund të kryejë një kërkim të ri midis dizajneve industriale të regjistruara në Republikën e Kosovës. Për më tepër, EUIPO ka zhvilluar një bazë të dhënash gjithëpërfshirëse për të zbuluar nëse një model i propozuar është i ri, jo vetëm në 27 vendet e Bashkimit Evropian,

por edhe në shumë vende të tjera pjesëmarrëse: DSVieë, në dispozicion në: DSView (tmdn.org) . Kërkimet risi gjithashtu mund të kryhen në faqet e internetit të zyrave të IP të Kryetarit të Bashkisë, siç janë ato të SHBA, Japoni, Kanada, etj. Neni 6 i Ligjit të Kosovës parasheh që një dizajn është konsideruar i ri nëse dizajni identik nuk është në dispozicion për publikun para datës së depozitimit të aplikimit. Përveç kësaj, dizajnet duhet të konsiderohen si identike nëse karakteristikat e tyre ndryshojnë vetëm në hollësi jomateriale.

2. kanë karakter individual: Kjo nënkupton se dizajni duhet të prodhojë, në një konsumator të informuar, një përshtypje të veçantë të përgjithshme e cila është e ndryshme nga përshtypja e përgjithshme e prodhuar nga një tjetër dizajn paraprak, në dispozicion të publikut para datës së paraqitjes së kërkesës. neni 7 i Ligjit shpjegon se në vlerësimin e karakterit individual të një dizajni, duhet të merret parasysh shkalla e lirisë së dizajnerit në zhvillimin e dizajnit.
3. Kryesitsht jo të diktuar nga konsiderata teknike ose funksionale: forma funksionale ose teknike nuk duhet të jetë mbrojtur si dizajne industriale, por nëse ka ndonjë gjë, si patentat (shih Neni 9).
4. Jo në kundërshtim me interesin publik ose parimet morale: me fjalë të tjera, një dizajn nuk mund të ofendojë njerëzit, vlerat dhe besimet. Dizajni i cili është në kundërshtim me interesin publik dhe parimet morale nuk mund të mbrohet (shih nenin 10).

Nëse dizajni i propozuar përputhet me të gjitha kërkesat e mësipërme, ai do të regjistrohet dhe do të pajiset me një certifikatë. Urime!

Sidoqoftë, megjithëse kërkesat ligjore të mësipërme mund të duken të lehta për t'u kuptuar, është megjithatë e këshillueshme që të kërkonit këshilla dhe mbështetje nga një ekspert i IP-së me njohuri të dizajneve industriale. Me fjalë të tjera, qasja DIY (Bëje vetë) nuk është e këshillueshme. .

Praktikat më të mira në lidhje me Dizajnin Industrial

Ekzistojnë disa praktika më të mira që përdoruesit duhet të kenë parasysh në fushën krijimeve dhe Dizajnin Industrial. Këto përfshijnë:

1. Para paraqitjes së një Dizajni Industrial, dizajnet nuk duhet të zbulohen para askujt. Kjo është për shkak se modelet dhe format tashmë në domenin publik nuk mund të mbrohen nën dizajnet industriale, që në vend të kësaj kërkojnë një risi absolute dhe në mbarë botën.
2. Sidoqoftë, neni 6 i Ligjit të Kosovës parashikon një periudhë mospagimi 12-mujore që krijuesi i dizajnit të paraqesë kërkesën e tij / saj në API nga data në të cilën ai / ajo e ka hedhur dizajnin në treg.
3. Përveç kësaj, dhënia e informacioneve shpjeguese nga palët e treta që ndodhën për shkak të abuzimeve (të tilla si shkelje të marrëveshjeve të konfidencialitetit) nuk duhet të merret në konsideratë dhe për këtë arsye ata nuk do të diskualifikojnë dizajnin nga të qenurit i mbrojtur si një model / formë e re.
4. Në çdo rast, kur hyjnë në diskutime me partnerët e mundshëm të biznesit, zhvilluesit ose investorët potencial, nënshkrimi i Marrëveshjeve është i rekomanduar.
5. Nëse është e mundur, pronarët e dizajneve duhet të përdorin simbolet e “R” ose fjalën “DIZAJNI INDUSTRIAL” mbi të produktet që përfshin dizajnin e tyre industrial. Ky është një mesazh i mirë paralajmërues për shkelësit e mundshëm.
6. Pronarët e dizajneve industriale duhet të monitorojnë vazhdimisht tregun për të siguruar që askush të mos kopjojë ose keqpërdorë dizajnet e tyre të mbrojtura.

Dizajni Industrial në Industrinë e Modës

Sektori i modës paraqet dy karakteristika të rëndësishme:

1. Ka shumë rreziqe të larta se forma e produkteve mund të kopjohet nga konkurrentët. Kjo përforcon rëndësinë e mbrojtjes së secilit dhe çdo dizajn prodhuar.
2. Rezultatet kryesore të këtij sektori (p.sh.: pëlhura, veshja, koleksione mode, këpucë, etj.) kanë një cikël jetësor jashtëzakonisht të shkurtër (që shpesh zgjasin gjashtë muaj dhe në raste të rralla zgjaten për disa vjet).

Kjo do të thotë që në praktikë procedura normale e regjistrimit për dizajnet industriale mund të jetë shumë e gjatë dhe potencialisht të mos jetë e përshtatshme për industrinë e modës dhe modelet e saj të reja. Për këtë arsye, Marrëveshja TRIPS parashikon që kërkesat për sigurimin e mbrojtjes së llojeve të tilla të dizajneve nuk duhet të dëmtojnë në mënyrë të paarsyeshme mundësinë për t'i mbrojtur ato në mënyrë efektive. Prandaj, disa vende kanë krijuar mundësinë për të mbrojtur dizajnet në industrinë e modës përmes të drejtës së autorit ose, si në rastin e BE-së, përmes modeleve të përegjistruara, me kosto zero dhe pa ndonjë procedurë të lidhur. Për më shumë informacion mbi dizajnet e përegjistruara në BE, ju lutem shihni në: Pjesa III, në fund të seksionit 2, dhe faqen e internetit në vijim: [Unregistered community design \(europa.eu\)](http://unregisteredcommunitydesign.europa.eu).

Ky lloj i mbrojtjes është i zbatueshëm edhe për produktet përtej industrisë së modës.

Pjesa e III-të

Mbrojtja

Siç përmendet në Pjesën I, seksioni 1 të këtij doracak, përdoruesit duhet të mbrojnë dizajnin e tyre në të gjitha vendet ku ata bëjnë apo të synojnë për të bërë biznes. Kjo është për shkak drejtave të pronës intelektuale, duke përfshirë dizajnin industrial, janë territorial në natyrë (mbi bazën e parimit të territorialitetit). Kjo nënkupton se të hyjnë një vend të ri pa e paraqitur në mënyrë të rregullt dizajnin e tyre Industrial potencialisht mund të jetë shumë e rrezikshme: modeli i tyre, forma dhe paketimi mund të jenë të kopjuara, dhe pronarët e tyre legjitimë nuk mund të jetë në gjendje të bëjnë më shumë për të zbatuar të drejtat e tyre.

Ka tre rrugët potenciale për të marrë mbrojtjen për një Dizajn Industrial: rruga kombëtare, rruga rajonale dhe rruga ndërkombëtare. Ju duhet të konsideroni mbrojtjen e dizajnit tuaj para së gjithash në shtëpi.

Mbrojtja e Dizajnit Industrial në Kosovë

Në mënyrë që të marrin mbrojtje për një Dizajn Industrial në Kosovë, një aplikim duhet të dorëzohet në zyrën e IP-së kombëtare, të quajtur Agjencia për Pronësi Industriale të Kosovës (IPA). Ju lutemi vizitoni faqen e mëposhtme të internetit për të marrë informacion në lidhje me formën që do të përdorni, tarifat për të paguar dhe procedurën që duhet të ndiqni: KIPA (rks-gov.net) .

Në veçanti, duhet të përdoret një formë standarde e aplikimit (e dhënë në faqen e mësipërme të internetit). Siç tregohet në nenin 28 të ligjit të Dizajnit Industrial, aplikacioni duhet të përmbajë një kërkesë ose dhënien e një dizajni industrial, informacion për të

identifikuar dhe kontaktuar aplikuesin, një përfaqësim të dizajnit të përshtatshëm për riprodhim, etj. Tarifat përkatëse të regjistrimit duhet të paguhen. Kërkesa për dizajnin industrial duhet të dorëzohet me shkrim, në tre kopje, drejtpërdrejt në Agjencinë për Pronësi Industriale.

Procedura e regjistrimit rregullohet nga Udhëzimi Administrativ (MTI) NR. 12/2016 për Regjistrimin e Dizajnit Industrial. Teksti i tillë legjislativ përmban, në nenin 1 dhe 2, duhet të përmbajë informata më të hollësishme në lidhje me aplikacionin e dizajnit industrial (p.sh.: treguesi i produkteve në të cilën dizajni synohet të përfshihen ose për të cilat është menduar të zbatohet, specifikimi i dizajnerit ose i ekipit i dizajnuesve; një përshkrim i vetëm për dizajnin i cili nuk i kalon 100 fjalë që shpjegojnë përfaqësimin e dizajnit, etj.).

Për më tepër, nëse aplikuesi është i huaj, aplikimi duhet të paraqitet nga një përfaqësues vendas, me një Prokurë.

Duhet të kujtojmë se një aplikacion i dizajnit industrial në Kosovë mund të pretendojë për prioritet e një kërkesë më të hershme të paraqitur në një vend tjetër. Neni 32 i Ligjit të Dizajnit Industrial parashikon që një person i ri juridik ose fizik i cili ka një kërkesë të Dizajnit Industrial të paraqitur siç duhet në një nga Shtetet Anëtare në Konventën e Parisit ose në OBT, gëzon një të drejtë përparësie për një periudhë prej gjashtë muajsh nga data e depozitimit të parë, të paraqesë një kërkesë për të njëjtin dizajn në Republikën e Kosovës. Nëse ky është rasti, data e depozitimit në Kosovë do të kthehet prapa në datën e aplikimit të mëparshëm që përdoret si bazë për pretendimin përparësor.

Ngjashëm me Klasifikimin e Nice për mallrat dhe shërbimet për qëllime të regjistrimit të markës tregtare, të produkteve të utilitare mishërojnë dizajnet industriale të cilat janë klasifikuar në përputhje me një tjetër klasifikim ndërkombëtar: Klasifikimit të Lokarno. Në të aplikimit, aplikantët duhet të tregojnë klasën / ët përkatëse të klasifikimit Lokarno se cilës i takojnë produktet e tyre. Në këtë kontekst, është një mjet i dobishëm online që do të mundësojë aplikantët të identifikojnë më lehtë klasën / ët përkatëse të klasifikimit Locarno: EUROLOKARNO, në dispozicion në: DesignClass (europa.eu).

Sapo të paraqitet një kërkesë në API, ekzaminuesit do të kontrollojnë pajtueshmërinë me të gjitha kërkesat zyrtare dhe do të njoftojnë aplikantin nëse identifikohen parreg-

ullsitë. Ekzaminuesit gjithashtu do të kryejnë një ekzaminim të pjesshëm thelbësor duke u përqëndruar vetëm në atë se a është model/forma e propozuar:

- mund të kualifikohet si “dizajn” (dmth: pamja e tërësisë ose e një pjese të një produkti), dhe

- mund të konsiderohet si në kundërshtim me interesin publik ose parimet morale.

Me fjalë të tjera, API nuk do të kontrollojë nëse dizajni i propozuar është i ri apo nëse posedon karakter individual.

Procesi i regjistrimit është një mekanizëm relativisht i lehtë, dhe jo shumë i shtrenjtë. Megjithatë, është gjithmonë e këshillueshme që të kontaktoni një avokat të dizajnit industrial të hartojë dhe të paraqesë një aplikim të Dizajnit Industrial. Në rast të dyshimeve, informacione dhe udhëzime se si të paraqesë një dizajn industrial në Kosovë mund të merret duke kontaktuar API-në.

Mbrojtja e Dizajnit Industrial jashtë vendit

Nëse një mbajtës i Dizajnit Industrial nga Kosova apo një biznesmen vendor ka dëshirë për të mbrojtur dizajnin e tij në disa shtet tjera, zgjidhja kryesore në dispozicion në këtë moment, është të paraqesë aplikimet individuale të dizajneve industrial në të gjitha vendet me interes. Kjo nënkupton plotësimin e aplikimeve të ndryshme, në të gjitha gjuhët përkatëse me zyrat e brendshme të IP-së, në përputhje me kornizat e brendshme normative dhe, për fat të keq, rekrutimin e një agjenti vendor në çdo vend për të paraqitur dizajnin industrial në emër të tyre. Kjo sepse zyrat e ndryshme kombëtare të PI-së pranojnë të lidhen vetëm me njerëz dhe përfaqësues vendas dhe banorë të atij vendi.

Qasja është pak e rëndë dhe, nganjëherë, e shtrenjtë. Sidoqoftë, është e nevojshme për të shmangur rrezikun që konkurrentët të kopjojnë formën e produkteve ose paketimit tuaj.

Nga ana tjetër, ekzistojnë dy zgjidhje të tjera që mund të jenë të dobishme dhe më të lira. Sidoqoftë, ka disa kufizime në përdorimin e tyre.

A. Sistemi i Hagës për Regjistrimin Ndërkombëtar të Dizajnit Industrial

Sistemi i Hagës është një procedurë e thjeshtë, më e lirë, efektive e centralizuar e administruar nga WIPO; një dyqan me një ndalesë për pronarët e Dizajnit Industrial për të kërkuar mbrojtje në tregjet e shumta të eksportit. Sistemi i Hagës lejon mbajtësit e Dizajnit Industrial të kenë mbrojtje duke parashtruar një aplikim të vetëm, në një gjuhë (duke përfshirë edhe anglisht), me tarifat në një monedhë (franga zvicerane) në deri në 74 vende, pa pasur nevojë që të caktojnë një IP agent vendor në të gjitha vendet.

Fatkeqësisht, sistemi i Hagës është një sistem “i ngushtë”: ai mund të përdoret vetëm nga njerëzit dhe kompanitë që:

1. Janë shtetas të një prej vendeve të Unionit të Hagës; ose
2. Kanë vendbanim ose qëndrim në një nga ato vende; ose
3. Zotëroni një ndërmarrje tregtare ose industriale reale dhe efektive në një nga vendet anëtare të Unionit të Hagës.

Deri më tani, Kosova nuk është anëtare e sistemit të Hagës. Kjo nënkupton se, për fat të keq, tani për tani, të tilla sistemi mund të përdoren vetëm nga personat dhe ndërmarrjet kosovare që janë në përputhje me një nga kërkesat e mësipërme (si, për shembull, kanë një vendbanim apo një zyrë në një vend anëtar në Hagë, të tilla si Shqipëria që është anëtare që nga viti 2007).

Informacion mbi të Hagën, si dhe format dhe procedurat për të plotësuar një aplikim ndërkombëtar mund të gjenden në: Hague – The International Design System (wipo.int)

Procedura e Hagës funksionon si më poshtë:

- a. Një aplikim mund të paraqitet në një zyrë kombëtare të IP-së (shih detajet e kontaktit më poshtë në “Kontaktet”), ose direkt në WIPO (34 Chemin des Colombettes, CH

1211 Gjenevë 20, Zvicër, shih faqen vijuese: <http://www.wipo.int/hague/en/>).

b. Me fjalë të tjera, një aplikim ndërkombëtar nuk kërkon një regjistrim më të hershëm kombëtar dhe shpesh bëhet direkt me WIPO.

c. Gjuhët e punës së sistemit të Hagës janë anglishtja, frëngjishtja dhe spanjishtja.

d. Një aplikacion mund të mbulojë deri në maksimum 100 dizajne (nëse bien në të njëjtën klasë të Klasifikimit të Lokarno).

e. Sapo WIPO të marrë aplikacionin ndërkombëtar, ai kryen një ekzaminim të formaliteteve (p.sh. kërkesat në lidhje me fotografitë ose paraqitjet grafike, dhe tarifat e kërkuara). Kjo do të thotë që EİPO nuk shqyrton kërkesat thelbësore për vlefshmërinë e modeleve (p.sh.: risi, etj.). Këto çështje u lihen zyrave të IP-ve të vendeve të caktuara.

f. Kur aplikacioni ndërkombëtar përputhet me kërkesat përkatëse zyrtare, ai do të regjistrohet në Regjistrin Ndërkombëtar dhe do të transmetohet në vendet e caktuara.

g. Zyrat IP-ve e atyre vendeve të tilla mund të shqyrtojnë kërkesën ndërkombëtare për përputhje me dispozitat themelore të legjislacionit të tyre të brendshëm. Nëse disa kërkesa nuk janë përmbushur, ata kanë një periudhë prej 12 muajve të refuzojnë mbrojtjen e dizajnit të propozuar në territorin e tyre.

h. Nëse ky është rasti, aplikanti do të ketë të njëjtat mjete si ai / ajo do të ketë nëse dizajni ishte depozituar direkt me Zyrën kombëtare që ka lëshuar refuzimin.

i. Faqja në vijim mund të jetë jashtëzakonisht e dobishme për të llogaritur për ju të gjitha tarifat në lidhje me aplikimin tuaj: Hague System Fee Calculator (wipo.int).

Më shumë informacion mund të gjeni në: Hague Services – Filing Applications & Renewing Registrations (wipo.int)

B. Sistemi i BE-së për Dizajnin Industrial

Përmes kësaj rruge rajonale, njerëzit e biznesit kosovar do të jenë në gjendje të mbrojnë dizajnin e tyre në 27 vendet e Bashkimit Evropian, me një regjistrim të vetëm. Sistemi i markës tregtare të BE-së administrohet nga Zyra IP e Bashkimit Evropian (EUIPO), në Alicante.

Lajmi i mirë është se në thelb çdokush (person fizik ose juridik) mund të paraqesë markën përmes këtij sistemi. Sidoqoftë, një qytetar ose kompani kosovare do të duhet të caktojë një përfaqësues në BE për të paraqitur kërkesën.

Procedura është shumë e shpejtë dhe e thjeshtë (ju lutem shihni: Forms and Filings (europa.eu)). Veçanërisht:

Aplikimet për Dizajn Industrial mund të depozitohen online në adresën e mësipërme të internetit.

- Forma është mjaft e thjeshtë: ju duhet të siguronit të gjithë informacionin përkatës në lidhje me pronarin e dizajnit, paraqitjet vizuale të dizajneve, tregimin e produktit / produkteve që do të përfshijnë dizajnet, të klasifikuara në përputhje me klasifikimin e Lokarno, etj.
- Për të klasifikuar produktet për qëllime të regjistrimit të dizajnit industrial, ju lutemi përdorni mjetin vijues në internet: DesignClass (europa.eu).
- Për të verifikuar nëse modeli, forma ose dizajni juaj i propozuar është i disponueshëm në BE dhe nuk bie në kundërshtim me modelet e mëparshme, ju lutemi kontrolloni në bazën e të dhënave në vijim: DS Vieë: (në dispozicion në: DSView (tmdn.org)).
- Kostoja e procedurës së mësipërme është mjaft e moderuar dhe një llogaritës shumë i përshtatshëm i tarifave është i disponueshëm në faqe të internetit.

Ju gjithashtu mund të kontaktoni EUIPO në adresën vijuese:

Avenida de Europa, 4, E-03008 Alicante, Spanjë

Qendra e informacionit: tel.: +34 965 139 100

Procedura në EUIPO është si më poshtë:

- Pasi EUIPO merr kërkesën, ekzamineri e kontrollon pajtueshmërinë me kërkesat formale. Në qoftë se ka një problem apo një parregullsi, ekzamineri informon përfaqësuesin e kërkuar në përputhje me rrethanat dhe të siguron një periudhë prej dy muajsh për mjete juridike (mund të kërkohet një zgjatje prej dy muajve).
- Nëse parregullësitë rregullohen, ose në qoftë se nuk ka pasur parregullsi, aplikimi shqyrtohet në mënyrë përmbajtësore. Ekzaminimi thelbësor fokusohet vetëm nëse modeli / forma e propozuar është në fakt një dizajn (dmth: shfaqja e të gjithë ose pjesë e një produkti), dhe në qoftë se ai përmban element që mund të konsiderohet si kundërshtim me politikën publike dhe moralitetin. Me fjalë të tjera, EUIPO nuk do të kontrollojë nëse dizajni i propozuar është i ri apo nëse posedon karakter individual.
- Në rast se ekzaminuesi identifikon parregullsi ose probleme, do të informojë aplikantin përmes përfaqësuesit të tij.
- Vendimi i ekzaminimit mund të apelohej.
- Nëse çdo gjë shkon mirë me procedurën, dizajni është i regjistruar dhe publikohet në Buletinin e Dizajneve Komunitare.

DIZAJNET E PREGJISTRUARA NË BE

Siç u përmend më lart, BE parashikon gjithashtu mbrojtjen e dizajneve të peregjistruara. Kjo është veçanërisht e dobishme për ato produkte që kanë një cikël të shkurtër jetësor (të tilla si, për shembull, industria e modës, ku dizajnet dhe modelet shpesh zgjasin vetëm një sezon).

Siç sugjerohet nga emri, nuk ka asnjë procedurë regjistrimi, asnjë formalitet për t'u përmbushur dhe zero kosto. Kjo do të thotë që njerëzit e biznesit thjesht mund të vendosin produktet e tyre (duke përfshirë dizajnin e tyre të çmuar) në treg dhe të mbështeten në të drejtat e tyre të peregjistruara të Dizajnit Komunitar (UCD).

Megjithatë, mbrojtja e ofruar nga dizajnet komunitare të peregjistruara është shumë e kufizuar në shtrirje dhe kohëzgjatje:

- Kohëzgjatja: mbrojtja zgjat vetëm tre vjet nga data në të cilin dizajni është bërë për herë të parë në dispozicion të publikut brenda territorit të Bashkimit Evropian. Kohëzgjatja e mbrojtjes nuk mund të rinovohet ose zgjatet.

- Fushëveprimi: pronarët e dizajneve të paregjistruara janë të mbrojtura vetëm kundër mashtrimit të kopjimit dhe përdorimi në tregti të tyre të dizajnit nga një palë e tretë, në qoftë se dizajni është një kopje e qëllimshme e dizajnit të paregjistruar. Kjo do të thotë se ata mund të sulmojnë një konkurent që po përdor dizajnin e tyre vetëm nëse ata mund të provojnë se ai / ajo dinte për ekzistencën e një dizajni më të hershëm (të paregjistruar).

Për të përmbledhur, mbrojtja ligjore e ofruar nga dizajnet e regjistruara është padyshim më e fortë, më e gjatë, më transparente, dhe më e lehtë për të zbatuar.

Pjesa IV-të

Korniza ligjore

1. Ligji:

- Ligji për Dizajnin Industrial, O 5 / L-O 58

2. Legjislacioni i përzgjedhur sekondar:

- Udhëzimi Administrativ (MTI) NR. 12/2016 për Regjistrimin e Dizajnit Industrial
- Udhëzimi Administrativ MTI-10/2016 për Tarifat Administrative për Objektet e Pronësisë Industriale
- Udhëzim Administrativ MTI-06/2018 për Përfaqësues të Autorizuar në Fushën e Pronësisë Industriale

Pjesa V-të

Komercializimi dhe zbatimi i dizajnit industrial

Zgjedhja komerciale e dizajnit industrial

Të kesh një dizajn industrial të regjistruar dhe të mos e shfrytëzosh atë në aspektin komercial do të ishte një vendim shumë keq i treguar: është sikur të kesh një thesar dhe të mos e shfrytëzosh atë. Në të vërtetë, komercializimi i të drejtave të dizajnit industrial potencialisht mund të bëhet një biznes shumë fitimprurës për pronarët e dizajnit industrial. Avantazhi i rëndësishëm i dizajnit industrial, si çdo IPR tjetër, është se ato janë të paprekshme dhe, si të tilla, ato mund të licencohen shumë herë, njëkohësisht, përmes një shumëllojshmëri marrëveshjesh kontraktuale për të maksimizuar fitimet.

Për shembull, një pronar i dizajnit industrial mund të vendosë që të autorizojë atëherë tjerë në treg (p.sh. një kompani tjetër, ndoshta jashtë vendit, ose një biznes jo-konkurruese i biznesit në vend) për të përdorur dizajnin e tij, nëpërmjet një marrëveshjeje licencimi në këmbim të pagesës së honorareve. Ky model do të mund potencialisht të përsëritet disa herë, në vende të ndryshme, me pasojë të dukshme pozitive në aspektin e kthimit ekonomik.

Megjithatë, një parakusht për shfrytëzimin e suksesshëm dhe komercializimin e dizajnit industrial është një kontratë e licencuar. Sipas këtij lloji të kontratave, pronari i një dizajni industrial u jep leje palëve të treta për të përdorur formën, modelin, pamjen e produktit ose paketimin për një kohëzgjatje të caktuar, për një objektiv specifik, për një vend ose rajon të caktuar, dhe kushtet.

Licencimi sjellë avantazhe të rëndësishme avantazhe për pronarin e dizajnit industrial (dmth: licensuesi):

- Ai do të marrë të ardhura në formën e tarifave të licencimit dhe honorareve.

- Ai do të jetë në gjendje të përfitojë nga njohuritë lokale, rrjeti dhe ekspertiza e të licencuarve të ndryshëm, dhe aftësinë e tyre për të futur përshtatjet e nevojshme që mund të lehtësojnë depërtimin në tregjet e tyre lokale, dhe ndoshta edhe të përmirësojnë produktet e tij inovative.

Anasjelltas, nëse biznesmenët në Kosovë nuk dëshirojnë ose nuk mund të zhvillojnë modelet e tyre krijuese dhe inovative, por përkundrazi dëshirojnë të përdorin ato të krijuara nga të tjerët, thjesht mund të hyjnë në një marrëveshje licencimi (si të licencuar) me pronarët e modeleve të tilla të regjistruara të jenë të autorizuar për t'i përdorur.

Në çdo rast, komercializimi i dizajnit industrial kërkon hartimin e kontratave mjaft komplekse të licencimit dhe marrëveshjet që duhet të trajtohen nga avokatët me përvojë.

Shkeljet dhe mjetet juridike të Dizajnit Industrial

Kjo pjesë përmban sugjerime praktike në rast se dizajnet industriale janë kopjuar, cenuar apo shkelur nga palët e treta, brenda ose jashtë vendit, qoftë përmes mirëbesimit apo mashtrimit.

Së pari, pronarët e Dizajnit Industrial duhet të veprojnë si monitorues dhe të monitorojnë vazhdimisht shkeljet e mundshme të shenjave të tyre nga palët e treta. Gjatë punës së tyre të përditshme, ata shpesh janë informuar për atë që bëjnë konkurrentët dhe për ndonjë shkelje të mundshme të IPR-ve të tyre.

Inicimi i procedurës gjyqësore duhet të lihet si mundësia e fundit, pasi ajo mund të zgjas shumë dhe me kohë rezultati i tij është i paparashikueshëm. Një letër e thjeshtë “pusho dhe heq dorë” mbase është e mjaftueshme për t'i dhënë fund një shkeljeje. Nëse kjo nuk çon në një zgjidhje të aktivitetit shkelës, pronarët e dizajneve industriale mund të përpiqen të arrijnë një zgjidhje jashtë gjykatës, përmes negociatave. Nëse edhe kjo përpjekje dështon, ato mund t'i kthehen shërbimeve të një ndërmjetësi profesional, i cili mund të lehtësojë arritjen e një marrëveshje të kënaqshme për të dy palët. Një sistem ADR veçanërisht i përshtatshëm për PI-të administrohet nga WIPO. Për më shumë informacion, ju lutemi referojuni uebfaqes vijuese: <http://www.wipo.int/amc/en/>.

Në fund, në disa raste, proceset gjyqësore mbeten opsioni i vetëm në dispozicion për të arritur drejtësinë. Neni 64 i Ligjit të Kosovës përcakton që gjykata kompetente për zbatimin e dizajnit industrial është Gjykata Themelore në Prishtinë.

Qartazi, vetëm avokatët me më përvojë duhet të ndërmarrin hapat e mësipërm.

Sa i përket mjeteve korrigjuese, korniza legjislative e Kosovës (Kapitulli XVII i ligjit të Dizajnit Industrial) parashikon mjetet juridike civile të mëposhtme për të zbatuar të drejtat e Dizajnit Industrial:

1. Kërkesa për deklarimin dhe kërkesa për ndërprerjen e shkeljes së dizajnit (neni 66).
2. Kërkesa për konfiskim dhe shkatërrim të produkteve (neni 67).
3. Kërkesa për kompensimin e dëmit, për kompensim të zakonshëm dhe pasurim të padrejtë (neni 68).
4. Publikimi i aktgjykimit të gjykatës konfirmon shkeljen e plotë apo pjesëshe të së drejtës së dizajnit, të publikohet në mjetet e informimit publik, me shpenzimet e të paditurit (neni 69).
5. Kërkimi i informacionit për origjinën dhe rrjetin e shpërndarjes së produkteve që shkelin dizajnin (neni 70).
6. Kërkesa për transferimin e të drejtave të dizajnit përmes gjykatës (neni 71).
7. Kërkimi i veprimeve të përkohshme / masave paraprake për të ndaluar ose parandaluar shkeljet, për të urdhëruar konfiskimin ose heqjen e produkteve nga tregu, të cilat janë në kundërshtim me ligjin, ose për të ruajtur provat (neni 72 dhe 73).
8. Dispozitat ndëshkuese, në formën e gjobave (neni 83).

Në anën tjetër, siç u përmend tashmë, biznesmenët kosovarë duhet të jenë jashtëzakonisht të kujdesshëm për të mos shkelur dizajnet industriale që janë të regjistruara dhe mbrohen në Kosovë (dhe në çdo vend tjetër ku ata bëjnë biznes), përndryshe kundër tyre mund të aplikohen të gjitha masat dhe sanksionet e mësipërme. Me fjalë të tjera, në qoftë se ata dëshirojnë të përdorin një dizajn që është i mbrojtur nga një dizajn industrial që i përket një personi tjetër, ata duhet të sigurohen që e kanë autorizimin e ligjshëm të pronarit të dizajnit industrial: kujdes!

Pjesa e VI-të

Mjetet e fundit

Marrja e ndihmës / kontaktet

Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë
Lagjja e Spitalit, rr."Arbënor e Astrit Dehari", nr. 21,10000 Prishtinë, Kosovë.
Telefon: +381 38 200 36554

Ueb faqe të dobishme

- Agjencia për Pronësi Industriale e Kosovës: KIPA (rks-gov.net)
- EUIPO: EUIPO - Home (europa.eu)
- EPO: <http://www.epo.org/>
- FAO: www.fao.org
- WIPO: www.wipo.int
- WIPO SME Division: www.wipo.int/sme
- WIPO Arbitration and Mediation Center: <http://arbitr.wipo.int>
- WTO: <http://www.wto.org>
- EU: Geographical indications - Trade - European Commission (europa.eu)
- OriTGJn - Home - oriTGJn | Organization for an International Geographical Indications Network (oriTGJn-TGJ.com)
- Directory of IP Offices worldwide: <http://www.wipo.int/directory/en/urls.jsp>
- International Geographical Indication Association (INTA): <http://www.inta.org>
- IP Panorama: <https://www.wipo.int/sme/en/multimedia/>

Ky doracak është botuar me asistencë të Bashkimit Evropian. Përmbajtja e këtij doracaku është përgjegjësi e vetme e IBF International Consulting dhe EPLO dhe në asnjë mënyrë nuk mund të paraqes pikëpamjet e Bashkimit Evropian.

© IPR Project Kosovo
Tetor, 2021
Prishtinë, Kosovë

IPRproject

Intellectual Property Rights Project

Rr. "Johan V. Hahn",
10000 Prishtinë, Kosovë
Tel: 038 726 688

 IPRKosovo